

Appendix

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

anordnar i samarbete med STIFTELSEN VÅRSTAVI kurser på alla nivåer i

symboldrama

8-12 mars 1989

KURSGÅRD STIFTSGÅRDEN STJÄRNHOLM (10 km från Nyköping)

KURsledare Lärare utsedda av SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

KURS 1, 20 timmar Introduktionskurs 8-10 mars. Se separat program.

KURS 2, 20 timmar 10-12 mars Kostnad 2.650 Kr

Parvisa övningar på grundnivå. Tyngdpunkten lagd på teknik, ledningsstil och själverfarenhet.

KURS 3 och 4, sammanlagt 40 timmar 9-12 mars Kostnad 4.700 Kr

Parvisa övningar på grundnivå med tyngdpunkten lagd på upplevelsen av symbolik och patient-terapeutrelationen.

X KURS 5 och 6, sammanlagt 40 timmar 9-12 mars Kostnad 4.700 Kr

Parvisa övningar på avancerad nivå med tyngdpunkten lagd på ledningsstil och teknik samt bearbetning och terapeutisk intervention.

X Kurs 7 och 8, sammanlagt 40 timmar 9-12 mars Kostnad 4.700 Kr

Parvisa övningar på avancerad nivå med tyngdpunkten lagd på överföring och motöverföring.

X För att gå kurs 5 och 6 krävs:

1. Två godkända provfall
2. Avtal med av Föreningen godkänd handledare angående handledning.
3. Påbörjad eller avtalad egenterapi i symboldrama

Utbildningskandidaten bör före kurs 5-6 ha läst Leuners grundbok "Symboldrama"

X För att gå kurs 7 och 8 krävs:

1. Avslutad eller påbörjad egenterapi i symboldrama.
2. Sökande skall ha haft processhandledning i symboldrama minst 1 år.

SPECIALKURS, 20 timmar 8-10 mars Kostnad 2.650 Kr Lärare Dr ERICH FRANZKE, Växjö

DRÖM - DAGDRÖM Inre och yttre bilder.

Kursen är i första hand avsedd för färdigutbildade i symboldramametoden och i mån av plats för dem som gått minst kurs 5 och 6.

Villkoret för att delta i alla symboldramakurser utom kurs 1 och 2 är att deltagarna betalat årsavgift för 1989 till Svenska Föreningen för Symboldrama när anmälan görs. Deltagare i kurs 3-4 betalar årsavgift när medlemsansökan beviljats.

KOSTNADEN inkluderar kurs- och anm.avg. samt kost och logi enl. program.

ANMÄLAN på speciell blankett och ANMÄLNINGSavgiften, 500 Kr, sändes senast 25 januari till STIFTELSEN VÅRSTAVI, 147 71 GRÖDINGE, Pg 85 13 16 - O. ANMÄLAN ÄR BINDANDE

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

STIFTELSEN VÅRSTAVI

Inger Ösby-Jonasson ordf. 08-753 60 17

Kerstin Hultgren, Vårstavi, sekr. 0753-254 47

Helmi Karlsson

sekr. 0176-175 30

Ruth Sandström

kassör 08-37 63 87

SYMBOLN SOM KRAFTKÄLLA
FÖR PSYKISK HÄLSA OCH UTVECKLING

INTERNATIONELLT SYMPOSIUM

27 - 29 maj 1987

på Foresta, Lidingö

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

P R O G R A M

Onsdag 27 maj 1987

13.00-13.30 Symposiet öppnas. Kerstin Andersson.
Musik: Åke Lundeberg.

FÖREDRAG

13.30-14.30 Hanscarl Leuner: Introduction into Symbolism.

14.30-15.00 KAFFE

15.00-16.00 Hannelore Eibach: Therapie an der letzten
Grenze. Therapie mit Sterbenden.

16.15-17.15 Jörg W. Roth: Depression and Symboldrama.

17.30-19.00 BÅTFÄRD TILL STADSHUSET

19.00 Mottagning och buffé på Stadshuset.

Torsdag 28 maj 1987

08.00-08.45 Meditativ dans. Hannelore Eibach.

FÖREDRAG

09.00-10.00 Montague Ullman: Images and Symbols: the source of their healing power.

10.00-10.30 KAFFE

10.30-11.30 Otto Lang: The Power of the Symbol.

11.30-12.30 Edda Klessman: Familjemönster belysta genom en övningsmodell i symboldrama. Analytiska och systemteoretiska aspekter.

12.30-14.00 LUNCH

WORKSHOPS

14.00-17.00 - Ca 15.30 Kaffe

18.30- FESTMIDDAG

Pianomusik: Birger Källén

Bellmansånger: Martin Stugart och
Charlotte O'Regan

Jazzorkestern Swingliners med vokalisten
Kri Samuelsson

Fredag 29 maj 1987

08.00-08.45 Meditativ dans. Hannelore Eibach.

FÖREDRAG

09.00-10.00 Helene Uggla: Från glashuset till separations-trädet. Terapiprocess med en tidigt störd patient.

10.00-10.30 KAFFE

WORKSHOPS

10.30-12.30 Fortsättning från 28 maj.

12.30-13.30 LUNCH

FÖREDRAG

13.30-14.30 Erich Franzke: Hur terapeuten kan befatta sig med magiska element i symboldrama.

14.30-15.15 PANELDISKUSSION

15.15-15.30 AVSLUTNING

15.30 KAFFE

FÖREDRAGSHÅLLARE OCH LEDARE AV WORKSHOPS

LEUNER Hanscarl, Prof., Dr. med., Göttingen

EIBACH Hannelore, Dr. med., Göttingen

FRANZKE Erich, Dr. med., Växjö

KLESSMANN Edda, Dr. med., Lemgo

LANG Inge, Dr. phil., Salzburg

LANG Otto, Prof., Dr. phil., Salzburg

MARKENSTEN Lisi, leg. läkare, Växjö

NORDIN Gunvor, fil. lic., leg. psykoterapeut, Upplands Väsby

ROTH Jörg W., Dr. med., Bern

SELLBERG Åke, överläkare, Motala

UGGLA Helene, leg. psykoterapeut, Ljungby

ULLMAN Montague, Prof., Dr. med., New York

LEDAMÖTER I STYRELSEN FÖR
SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

Kerstin Andersson	Ordförande
Inger Ösby-Jonasson	Vice ordförande
Marie-Claire Lundeberg	Sekreterare
Måns Linde	Kassör
Gull-Maj Bergman	
Eva Hjort	
Helmi Karlsson	
Bengt Ärnfast	

WORKSHOPS

1. Hannelore Eibach: Imagination und Symboldarstellungen vor dem Tod.
2. Edda Klessmann: Barnsymboldrama.
3. Inge Lang: Fathers and daughters in Symboldrama. A relationship on the oedipal and narcissistic level.
4. Hanscarl Leuner. Defencemechanisms in Symboldrama.
5. Jörg W. Roth: Depression and Symboldrama.
6. Montague Ullman: Arbete med deltagarnas drömmar.
7. Erich Franzke: Magiska element i symboldrama.
8. Lisi Markensten: Det korsfästa barnet. Om svårigheten att lyssna till det misshandlade barnet.
9. Gunvor Nordin: Att upptäcka och använda mytiska mönster i symboldramaterapi - myten som hjälpmedel vid svåra terapeutiska avgöranden.
10. Åke Sellberg: Introduktionsgrupp. Teoretisk och praktisk demonstration av symboldrama.

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

KURS MED PROF HANSCARL LEUNER 1990 09 15

DELTAGARLISTA

Ami Arnell Lidingö
Lars Johan Clemedsson Sthlm
Allis Danielsson Sthlm
Åsa Grönwald Gävle
Margaretha Grauers-Rydén Örebro
Hans Grosin Sthlm
Mariann Hagbarth Sthlm
Margareta Hiedland Gävle

grupp 1

Eva Hjört Bromma
Åke Högberg Göteborg
Kerstin Hultgren Vårstavi
Carin Jansson TYresö
Gudrun Jinton Hägersten
Doris Johansson Lidingö
Ulla Johansson Rönninge
Ninna Lagerberg ST Skedvi

grupp 2

Helmi Karlsson Norrtälje
Björn Larby Sthlm
Sonja Levander Sthlm
HansCarl Leuner Göttingen
Måns Linde Örebro
Birgitta Lindsten-Vasco Växjö
Åke Lundeberg Sthlm
Maj-Lis Lundström Saltsjöbaden
Gun Mälhammar Vadstena

grupp 3

Karin Nilsson Simrishamn
Marianne Nilsson Hovås
Gunvor Nordin Upl Väsby
Sture Nyman Lidingö
Gun von Pongranz Uppsala
Christer Radebrink Karlstad
Louise Rosenkrantz-Larsson Djursholm
Lena Rydbeck Uppsala

grupp 4

Gullvi Sandin Sthlm
Gun Saming Växjö
Eva Sjöberg-Jonzén Kalmar
Maud Skerfving Kävlinge
Ingegerd Skogström Örebro
Margaretha Sundström-Lalander Norrköping
Olof Wennerholm Bromma
Britt Wiberg Holmsund
Inger Ösby Jonasson Solna

grupp 5

Intuition och Fantasi

som verktyg i den psykoteraeutiska processen

6:e Internationella Kongressen i Symboldrama

21-23 Maj 1992 Stockholm

Torsdag, Donnerstag, 21. Mai 1992.

17.00 Registrering, Registrierung (Reception).

MILLESGÅRDEN (Museum)

18.00 H. LEUNER, I. ÖSBY JONASSON:

Öppnande, Eröffnung.

18.30 Buffé, Buffet.

Fredag, Freitag, 22. Mai 1992.

08.00 Registrering, Registrierung. (Reception)

MILLESSALEN

Simultantolkning, Simultandolmetschen.

09.00 I. ÖSBY JONASSON:

Inledning, Einleitung.

09.15 H. LEUNER:

Neue therapeutische Ansätze im Katathymen Bilderleben. *Nya terapeutiska "ansatser" i symboldrama.*

09.50 E. KLESSMAN:

Das imaginierte Haus. Ein Spiegel für menschliche Erfahrungen und Entwicklungen. *Det imaginära huset. En spegel för mänsklig erfarenhet och utveckling.*

10.30 Kaffepaus, Kaffeepause.

11.00 E. Wilke:

Fortschritte in der Psychotherapie psychosomatischer Störungen - Beiträge des Katathymen Bilderlebens. *Framsteg i psykoteraupi vid psykosomatiska störningar - bidrag från symboldrama.*

11.30 M. HAGBARTH:

Intuition och självläkning i symboldrama - reflektioner belysta med några kliniska exempel. *Intuition und Selbstheilung - Reflexionen werden durch klinische Erfahrungen erbellt.*

12.00 Lunch

14.00 Workshops, (14.00-17.00).

18.00 Skärgårdsutflykt med middag. Bootsausflug in die schwedischen Schären mit gemeinsamem Abendessen.

Workshops: Fredag, Freitag, 22. Mai 1992 14.00 - 17.00

På respektive språk i olika grupprum. Auf respektive Sprache in Gruppenzimmer

A.- LEUNER H: Focusing interpersonal conflicts (english).

- 1.- ANDERSSON K: Motivet "Källan" -källan till vår kreativitet (svenska).
- 2.- DAUER S: Research in psychophysiological problems of symboldrama and hypnosis (english).
- 5.- DANIELSON A: Kungar och sagoprinsessor - då och nu i symbolikens värld (svenska).
- 4.- EIBACH H: Der Tanz in der psychosomatischen Medizin (Deutsch).
- 5.- FLORES D'ARCAIS, M/BAKKERT: Katathymes Bilderleben mit Kindern und Jugendlichen (Deutsch).
- 6.- FRANZKE E: Intuition och fantasi vid terapeutiska interventioner (svenska).
- 7.- HJORT E/KARLSSON H: Introduktionsseminarium i symboldrama (svenska).
- 8.- IRMER B/RIPKE B: Katathymes Bilderleben und Psychodrama-Methodenkombination bei der Behandlung psychiatrischer Patienten (Deutsch).
- 9.- KLESSMAN E: Att bygga det egna huset - husmotivet som följeslagare i långtidsterapi (svenska).
- 10.- LANDAU E: The creative approach to psychotherapy (english).
- 11.- LANG O: Überlegungen zum Therapeutenverhalten bei frühgestörten Patienten. Diskussionsbeiträge und Fallberichte sind erwünscht (Deutsch).
- 12.- SELBERG Å: Motivet barn i symboldrama (svenska).
- 13.- TROST A: Imaginative Übungen zur Entfaltung kreativer Ressourcen - Ansätze zu einer Methodenintegration von Neurolinguistischem Programmieren (NLP) und Katathymem Bilderleben (Deutsch).
- 14.- WILKE E: Symboldrama and psychosomatic disorders (english).
- 15.- WOLLSCHLÄGER M.E: Das Bild unseres Patienten in uns. Wie erleben wir unsere Patienten - ihre Konflikte, wie sehen wir ihre Familien, ihre Beziehungsgezüge - das wollen wir mit Hilfe von Symbolen erarbeiten (Deutsch).

5

Lördag, Samstag, 23. Mai 1992. Parallella Föredrag, Parallelvorträge

08.50 Meditativ dans. Meditativ Tanz. H. EIBACH

MILLESALEN

Simultantolkning. Simultandolmetschen.

09.00 J.W. ROTH:

Das Katathyme Bilderleben als spirituelle/transpersonale Therapie. *Symboldrama som andlig/transpersonell terapi.*

09.45 H. EIBACH:

Das Heilkraft im Schlangensymbol, eine KB-spezifische Kreativität. *Läkekraften i ormsymbolen, en symboldramaspecifisk kreativitet. Exempel från en cancersjuk patient.*

10.30 Kaffepaus.

11.00 M. RUST:

Das Katathyme Symbol und die Arbeit mit psychotischen Patienten. *Den katathyma symbolen och arbetet med psykotiska patienter.*

SAL NAJAD

English

09.00 E. LANDAU:

The spiral of creative questions in therapy.

09.45 L.KOTTJE-BIRNBACHER:

Conjoint couple therapy with symboldrama.

10.30 Kaffepause

11.00 I. LANG:

Empathy in relation to intuition and phantasy.

6

11.30 A. GUGGENBÜHL:
Das Mythodrama - unheimliche Geschichten, Imagination und Spiele.
Ein kindergruppenpsychotherapeutisches Verfahren. *Mythodrama - hemiska historier, imagination och lek - gruppterapi med barn.*

12.00 Lunch

13.30 M. STIGLER:
Psychophysiologische Begleitphänomene des Katathymen Bilderlebens. *Psykofysiologiska fenomen som åtföljer symboldrama.*

14.15 R. EENFELDT:
Mannen som accepterade sin plats på jorden. En fallstudie. *Der Mann der seinen Platz auf der Erde akzeptierte. Eine Fallstudie.*

15.00 Förfriskningar, Erfrischungen.

15.15 PANELDISKUSSION,
PODIUMSDISKUSSION.
Moderator E. FRANZKE.

16.15 Avslutning, Abschluss.

11.30 G. LANGE:
Bodily oriented interventions in Symboldrama, and their influence on suppressed creativity in the body in the course of the self-healingprocess.

12.00 Lunch.

13.30 M.C. LUNDEBERG:
The image as transitional object.

14.15 G. WÜLKER-WILD:
Symboldrama and cancer. Experiences from a counselling center for cancer patients.

*Korta diskussioner efter varje föredrag.
Längre diskussion i panel.
Kurze Diskussion nach jedem Vortrag.
Längere Diskussion in Podium.*

7

Medverkande, Referenten

Andersson Kerstin, leg. psykoterapeut. Växjö

Bakker Truus, Pedagogin, Psychotherapeutin. Bodegraven

Danielson Allis, leg. psykolog, leg. psykoterapeut. Stockholm

Dauer Steffen, Dipl. Psych. Halle

Eenfeldt Rose, leg. psykoterapeut. Kalmar

Eibach Hannelore, Dr. med. Psychotherapeutin. Göttingen

Flores d'Arcais Margret, Dipl. Psych., Psychotherapeutin
Wassenaar

Franzke Erich, Dr. med. psychoanalytiker. Växjö

Hagbarth Mariann, leg. psykolog, leg. psykoterapeut. Stockholm

Hjort Eva, leg. psykolog, leg. psykoterapeut. Bromma

Guggenbühl Allan, lic.phil. Kinder- und Jugendpsychologe. Bern

Imer Barbara, Dipl. Psych. Langebrück

Karlsson Helmi, socionom, psykoterapeut. Norrtälje

Klessmann Edda, Dr. med. Kinderärztin, Psychotherapeutin. Lemgo

Kottje-Birnbacher Leonore, Dipl. Psych., Dr. phil., Düsseldorf

Landau Erika, Dr. phil. Director for Young Person's Institute for the
Promotion of Art and Science. Tel-Aviv

Lang Inge, Dr. phil. Psychoanalytiker. Salzburg

Lang Otto, Prof. Dr. phil. Psychotherapeut. Salzburg

Lange S. Gerhard, Dr. med. Psych., Psychotherapeut. Voorschoten

Leuner Hanscarl, Prof. Dr. med. Psychoanalytiker. Göttingen

Lundeberg Marie-Claire, konstnär, leg. psykoterapeut. Stockholm

Ripke Bettina, Dipl. Psych. Langebrück

Roth Jörg Walter, Dr. med. Psychiater, Psychoanalytiker. Bern

Rust Manfred, Dr. med. Psychiater, Psychoanalytiker. Remscheid

Sellberg Åke, leg. läkare, psykiater. Vadstena

Stigler Michael, Dr. med. Oberarzt. Lausanne

Trost Alexander, Prof. Dr. med. Viersen

Wilke Eberhard, Dr. med. Facharzt für Innere Medizin. Lübeck

Wülker-Wild Gerlind, Dipl. Psych. Bonn

Wollschläger Maria-Elisabeth, Dipl. Psych. Saarbrücken

Ösby Jonasson Inger, högskolelektor, leg. psykoterapeut. Solna

6:e Internationella Kongressen i Symboldrama

Marta H Cullberg

Symboldramats fader på besök i Sverige:

Mannen bakom symboldramatekniken - HansCarl Leuner - besökte Stockholm i maj för den Internationella Symboldramakonferensen som anordnades på Foresta. På en båtuttur till Stockholms skärgård, som väcker enorm beundran hos de utländska gästerna, sitter vi och talar om hur han kom att utveckla den genialt enkla tekniken att få tillgång till människors inre världar. Han berättar att han som 10-åring byggde en kortvågssändare och satt och lyssnade fascinerad på meddelanden från olika delar av världen. Han lärde sig att det händer saker inuti, som vi inte kan se, men som är mycket påtagliga. Om vi bara lyssnar noga kan vi dessutom upptäcka ett system... Sedan dess har han lyssnat lika intensivt till människors berättelser om sina inre världar och systematiserat detta i en mycket användbar terapeutisk teknik.

Leuner utbildade sig till läkare alldeles före kriget och han valde sedan att specialisera sig på psykiatri. Han fascinerades av Jung och dennes symbollära och började i en läroanalys. När han omsatte psykoanalytiska tankar i praktiken på den psykiatriska kliniken möttes han av oförstående kollegor. Han sökte då efter ett sätt att övertyga dem om de omedvetna mekanismerna. Han valde en metod, som han trodde de skulle förstå - en experimentell metod att visa inre föreställningar. Han gav patienten en avslappningsinstruktion och bad sedan denne att föreställa sig ett motiv och registrerade noga svaren. (För en redovisning av symboldramatekniken vid terapi - se Psykologtidningen nr)

Detta genialt enkla grepp öppnar inre världar, som vi annars har svårt att få tillgång till. För Leuner är detta med avslappningsdelen självklar: "Psychotherapy needs the help of altered consciousness to be effective!"

Den första publikationen av hans resultat kom 1953 och sedan dess har en lång rad artiklar och en stor lärobok publicerats. 1957 bildades Symboldramasällskapet i Tyskland med årliga möten i Lindau.

/Bild på Leuner/

Symboldrama bygger på en psykoanalytisk grundsyn

Symboldramaterapin bygger på en psykoanalytisk grundsyn och förutsätter en god psykodynamisk förtrogenhet hos terapeuten. I den första utvecklingsfasen av symboldrama var man också helt inriktad på ett konfliktbearbetande arbetssätt. Detta gäller även fortsättningsvis, men man har funnit att metodiken också ger utrymme för andra läkande processer.

Metodens speciella förmåga att lyfta fram personens inre världar gav möjlighet att arbeta med stora patientgrupper, som annars hade svårt att öppna upp för terapeutiska interventioner. Detta är helt i linje med Leuners grundläggande tanke att psykoterapin skulle föras ut till en bred allmänhet och att den skulle kunna fungera i det allmänna sjukvårdssystemet.

Många av de grundmotiv som presenteras patienten (äng, bäck, berg, skogsbyn etc) pekar på naturens centrala plats hos Leuner. Han bekräftar att han växte upp i ett mycket vackert landskap, som finns representerat i hans inre, men att de olika motiven åsyftar inre

stämninglägen/uppgifter, som var och en måste tampas med.

Symboldramametodiken ger en möjlighet till såväl Intimitet som integritet. Terapeuten finns hela tiden som följeslagare, men dramat utspelas i relation till de inre själv- och objektrepresentationerna som uppträder i en imaginerad form. Genom att regressionen är temporär (och därmed partiell) kan patienten använda alla sina jagresurser vid konfliktbearbetningen.

Tillfredsställelse av narcissistiska grundbehov.

Under utvecklingen av arbetsmetodiken konfronterades terapeuterna med patienter, som ej gick in i ett konfliktbearbetande, men som trots detta förbättrades under behandlingen. Man blev medveten om att arbetet med en symbolisk gestaltning i sig innehåller en läkande kraft.

Man har efter detta utvecklat tillfredsställelse av mera arkaiska behov och av den narcissistiska dimension som ett parallellt spår med den konfliktbearbetande insatsen. Kohuts teorier kom här att ge en viktig referensram för tänkandet.

Kraften i den symboliska gestaltningen av en inre situationen och att få den speglad leder också i sig själv till en betydande jagförstärkning.

Nya utvecklingsspår.

Symboldramatekniken är i dynamisk expansion, vilket också avspeglade sig på kongressen. Man har länge använt tekniken med framgång för psykosomatiska patienter, men nu har man också börjat arbeta med anorektiska patienter och med psykotiska patienter. Man har också mycket kreativt kunnat utnyttja tekniken vid parsamtal. På senare tid har Leuner själv arbetat med fokuserade problemlösningssessioner. Efter en noggrann analys av situationen låter han patienten gå in i ett symboldrama där terapeuten föreslår en konfrontativ men integrativ process.

Jag kommer här att försöka ge glimtar från dessa nya arbetsfält utifrån några av kongressens bidrag.

En nyckel till psykosomatiska patienter:

Symboldrama har visat sig vara ett synnerligen viktigt bidrag till terapin med psykosomatiska patienter. Dr Eberhard Wilke beskrev sitt arbete vid en psykosomatisk klinik i Tyskland där c:a 70 % av patienterna hade förbättrats eller blivit hjälpta med symboldramaterapi. De inre imaginationerna kunde bilda en brygga mellan symptomen och den inre, omedvetna problematiken.

Man kan vid arbetet med psykosomatiska patienter använda sig av gängse teman, men regelmässigt gör man också teman med inspektion av det sjuka organet och arbete kring detta. De delar av kroppen som inte fungerar sänder signaler som man lyssnar till i symboldramaformen. Det specifika med symboldrama är också att terapeuten får ett viktigt navigationsinstrument genom att man kan avläsa pat.s inre tillstånd så tydligt.

Wilke beskriver 4 centrala aspekter av arbetet med symboldrama för de psykosomatiska patienterna:

1) Patienten får chans att ge ett pregnant uttryck för såväl sitt symptom, sin inre konflikt som de infantila objektrelationerna i sina imaginationer. Man möter förvånansvärt rika inre bilder hos dessa patienter tvärt emot vad man utifrån alexithymidebatten kunnat tänka sig.

Den intensiva upplevelsen i dramat av en transponerad "här och nu"-situation aktualiserar känslor och minnen på ett kraftfullt sätt, som är terapeutiskt aktiva i sig själva och ofta inte ens behöver tolkas.

2. Uppmärksammande av den underliggande känslotonen i bilden ger en specifik möjlighet att lätta på det känslomässiga motståndet (ex mot depressiva/aggressiva tankar). Genom att känslan gestaltas i bilden blir den möjlig att uttrycka också i ord.

Under viktiga tidiga år är psyke och kropp intimt relaterade utan en språklig komponent, något som terapeuten alltid måste vara mycket uppmärksam på med psykosomatiska patienter. Dialogen med terapeuten om bilden ger möjlighet att sätta ord på diffusa, hittills ordlösa känslor.

3. Den psyko-fysiska avslappningen får i sig en positiv stödjande inverkan. Avslappningen underlättar en regression till en anaklitisk position, där patienten kan tillfredsställa vissa primära narcissistiska behov, vilket i sin tur ökar jagets bearbetande kapacitet.

4. Det spontana återvändandet till grundkonflikter respektive till punkter för tillfredsställelse av arkaiska behov driver på processen i en terapeutisk riktning. Man har funnit att patienter regelmässigt återvänder till punkter, där de kan söka lösningar.

I symboldramatekniken kan bilderna inte sällan få en funktion av ett "skyddande rum" och man har goda möjligheter att uppmärksamma också funktionsdugliga aspekter.

Symboldrama en god teknik för att hjälpa patienten etablera ett lekområde

Att lek är en högs allvarlig affär har vi lärt oss via Winnicot. **Marie Claire Lundeberg** förde in Winnicots "intermediate area" och talade om bilden som transobjekt. Detta innebär att vi måste ha en särskild respekt för patientens bilder. Men hon pekade också på symboldramateknikens speciella möjlighet att öppna upp ett inre lekområde för patienter, som inte alls haft tillgång till detta.

Möjligheten att i imaginationerna ge uttryck för de inre konflikterna, de tidiga objekt-relationernas komplexa väv och de arkaiska behoven är i sig ett livgivande element i symboldramats gestaltningsprocess. Patienten får konkret uppleva den stora rikedom av inre världar han bär med sig ständigt.

Liksom vid leken får man inte störa aktiviteten med yttre intrång av typ tolkningar i onödan. Leken ger möjlighet till nya reparativa erfarenheter och som terapeut gäller det att skapa en bra holding environment, där patienten i lugn och ro kan få utforska sitt inre landskap. Terapeuten måste kunna tillåta det formlösa för att ge den kreativa processen fritt spelrum, men samtidigt finnas som en trygg ram och som ett viktigt speglade objekt.

Mariann Hagbarth var inne på samma linje när hon under temat "intuition och själv-läkning" vände sig mot "det ständiga harvande", som snarast river upp det spirande nya ängväxtutrymme. Ibland måste vi ha bättre tilltro till det som sker. För självläkningsprocessen krävs ett förtroendefullt samarbete, men också frid och ro "nere i jorden" under den terapeutiska processen, menade hon.

Under själva dramat är det synnerligen väsentligt att man inte plockar in tolkande aktivitet. Tolkningens roll i den bearbetande dialogen efter dramat beror delvis på terapeutens infallsvinkel men också på vilken nivå som patientens störning ligger. Det väsentliga är att tolkningen känns som ett gemensamt utforskande av den inre verkligheten, ett sökande av samband och inte ett yttre kränkande påhopp.

Hus-temat vid anorektiska patienter

Edda Klessmann, barnläkare och psykoterapeut, beskrev hur hon ursprungligen upplevde hustemat som långtråkigt. Numera har hon hela terapier med anorektiska unga flickor som fokuserar på hustemat.

En 15 årig flicka, som bemästrat sin ätstärning men ej sin relationsproblematik, skapade först ett stolphus i ett öde stepplandskap, som förde in Edda Klessmann på "torn-identiteten". Flickan är instängd i ett fängelse och insnärjd i sina ritualer. Hon förtärs av längtan ut men också av stor rädsla att lämna tornet. Flickan är samtidigt borttryckt från de vanliga dödligas dal-vilket illustrerar en del av anorektikerns narcissistiska position.

Så småningom bygger flickan ett hus på marken med flera fönster. Hon önskar en öppenhet men känner sig fortfarande alltför oskyddad varför hon upprättar ett tjockt trästaket runt huset.

Till nästa hus hon bygger leder en bred väg, som dock blir smalare och smalare och huset saknade dörr. Patienten förstod själv de dubbla budskapet i denna bild och arbetade intensivt vidare med sin relationsproblematik.

Ursprungshuset är lika tomt, som hon känner sig själv inuti. Det finns ett kusligt sug tillbaka till det ursprungliga familjefängelset - men terapin blir ett sökande efter en egen identitet - ett eget hus.

"Att bygga vårt hus är att bli arkitekter för vårt eget öde" avslutade Edda Klessmann.

Symboldrama i arbetet med psykotiska patienter

Länge var jagsvagheter en kontraindikation för användandet av symboldrama. Benedetti har med en kreativ användning av tekniken fört in den även i arbetet med psykotiska patienter. På kongressen berättade psykiatern och psykoanalytikern **Manfred Rust** om sitt arbete i Benedettis anda.

I korthet innebär det att terapeuten med hjälp av symboldrama inom sig kan åstadkomma en sammansmältning av heterogena psykotiska föreställningsfragmenten till en ny helhet, som han/hon kan förmedla till patienten.

Rust beskrev arbetet med en psykotisk patient som i princip bad honom dra åt helvete i den initiala kommunikationen. (Fadern suiciderade då patienten var 5 år och sonen fann honom hängande med förvridna anletsdrag). Utifrån sin kunskap om patienten gjorde terapeuten ett eget inre symboldrama, där han försökte sätta sig in i patientens inre värld. Han bearbetade sedan den våldsamma inre scenen (där han försökte klyva huvudet på en person med en yxa) och kopplade in överjagsaspekter. (Polisen dök upp och placerade våldsmannen bakom galler). Med hjälp av sin teoretiska kunskap kom han fram till en intervention av typen "Ja, jag känner att jag måste hålla mig tillbaka, så att jag inte hotar er!" I det fortsatta förloppet kunde terapeuten formulera skuldpositionen och den orättvise domarens övergrepp (Faderns förvridna ansikte hade blivit till en anklagande domare). Han lyckades på detta sätt verkligen nå fram till att patienten kände sig förstådd.

Den terapeutiska processen fortskred och när Rust känner sig osäker gör han mellan timmarna ett eget drama för att empatiskt identifieras sig med patientens inre splittrade krafter. Han introducerar också en gemensam fantasi för att närmare utforska partialobjektet modern i depressiv/rådlös position. "Patienten och terapeuten befinner sig i ett främmande land, i en öken. Går fram och tillbaka, rådlösa.. varvid patienten ingriper och påpekar "Vi kanske inte skulle irra på det här sättet!" .Terapeuten får då en möjlighet att förstärka patientens idéer. Terapeuten berättar senare en fantasi med ett barn som går genom en skog. Patienten tar vid och går själv in i fantiserandet och får då under vandringen ett glas mjölk

av en kvinna.

Detta är som synes ett annorlunda sätt att använda sig av den symboldramatiska tekniken, där symboldrama används för att göra avspiltade delasppekter av patientens inre värld tydliga för terapeuten och ge möjlighet till ett återspeglade av ett smält helhets-perspektiv. Men man kan som synes också använda imaginationerna som en gemensam arena för att pröva ut nya möjligheter. Terapeuten blir en bundsförvant i ett psykosyntetiskt arbete med detta angreppssätt.

Symboldrama i parterapi

Kanske mest spännande av allt kändes användandet av symboldrama vid arbete med parrelationer. **Leonore Kottje-Birnbacher**, som är psykolog och psykoterapeut i Dusseldorf, påpekade att symboldramat har en enorm kapacitet att kondensera bilden av den psykiska interaktionsproblematiken hos ett par. Man får snabbt en bild av den emotionella laddningen och av relationsmönstret mellan parterna.

Man ger paret en kort avslappningsinstruktion och ger sedan förslag på ett motiv. Man kan föreslå en scen för gemensam aktivitet-ex " föreställ er en plats där ni skulle vilja fira semester tillsammans." Det gäller sedan för parterna att finna fram till en gemensam semesterort och att skapa förutsättningar för trevlig samvaro. Här ställs förstas olikheter på sin spets och relationsmönstrets olika nyanser avslöjas snabbt. Paret kan senare få instruktionen att klättra uppför ett berg , att besöka ett hus eller cykla på en tandemcykel.. Man kan också ge parterna chans att utveckla ett motiv var för sig för att sedan harmonisera sina bilder. Ex föreslår man parterna att var för sig plocka blommor och sedan får de i uppgift att arrangera en bukett av blommorna genom att måla dem på ett papper. man kan låta parterna föreställa sig var sitt djur och undersöka hur dessa djur kan interagera etc. Motiven kan varieras i all oändlighet.

Vad man speciellt registrerar är hur parterna hanterar närhet resp distans, positiva resp negativa känslor, dominans resp underkastelse och aktivitet kontra passivitet.

Symboldramainslagen är synnerligen användbara för att diagnostisera relationsmönstren, men de är också mycket verksamma i den terapeutiska processen.

Symboldramatekniken på frammarch

Den svenska symboldramaföreningen hade lagt ned ett stort arbete och lyckades på ett suveränt sätt genomföra en internationell kongress som speglade en stor variationsrikedom i användandet av tekniken och intressanta fördjupningar av metodiken. "Intuition och fantasi som redskap i den psykoterapeutiska processen "var temat denna gång. Man ser fram emot en expansiv period för denna användbara teknik.

Internationale Gesellschaft für Katathymes Bilderleben und imaginative Verfahren in der Psychotherapie und Psychologie (IGKB)

**Imagination
in der
Psychotherapie**

**7. Internationaler Kongreß
für Katathym-imaginative Psychotherapie (K.i.P.)**

**20. und 21. Mai 1995
in Würzburg
Congress-Centrum**

EINLADUNG und PROGRAMM

veranstaltet von der Arbeitsgemeinschaft für Katathymes Bilderleben und imaginative Verfahren in der Psychotherapie (AGKB e. V.), Göttingen

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

INTERVJU MED HANSCARL LEUNER I SAMBAND MED KONGRESSEN I WÜRZBURG I MAJ 1995

Inför kongressen i Würzburg väcktes hos mig tanken att göra en intervju med Leuner. Jag ville få en personlig bild av honom, som jag sedan kunde förmedla vidare till medlemmarna i Svenska Föreningen för Symboldrama. Detta främst inspirerat av att jag året innan deltagit i firandet av Leuners 75-års dag i Göttingen, och att jag då fick en personlig kontakt med honom. Jag upplevde då också att han blivit en åldrad man.

Intervjun med Leuner ägde rum under trevliga former på en restaurang i Würzburg. Inger Ösby deltog vid intervjun. Undertecknad ställde frågorna. I början av intervjun var Leuner lite avvaktande, men blev snart stimulerad av frågorna och utvecklade sina tankar med stort intresse.

Efter avslutad intervju talade vi med Leuner om möjligheten av ett nytt Sverigebesök för hans del och detta föreföll vara en förhoppning även för honom. Sedan vi skilts fick emellertid både Inger och jag en stark känsla av att det här var kanske sista gången vi fick uppleva Leuner.

INTERVJU

Guðrún. Sverige är det enda icke tysktalande land där symboldramametoden fått fotfäste. Har ni några tankar om det?

Leuner. Vi är ju alla européer, inte sant. Vi tillhör samma kulturkrets. Har liknande utveckling. Kärleken till naturen är gemensam för de germanska folken. De romanska folken

är annorlunda. De är stadsfolk i större utsträckning. Det har samband med deras kultur. I USA är det också annorlunda. Där förstod man inte alls varför jag främst hade valt naturmotiv. "Varför gör man inte en stadsvandring?" frågade de där.

Gudrun. I Göttingen förra året berättade ni om en dröm, som varit till hjälp i ert yrkesval. Skulle ni kunna återberätta denna dröm?

Leuner. Det var en dröm från den tid jag gjorde psykiatridelen i min läkarutbildning. Jag hade blivit assistent. Drömmen var så här: "Jag tittar ut över landskapet genom ett fönster på kliniken. I landskapet ser jag ett högt torn. Det liknar Eiffeltornet i Paris. Bakom det ser jag två tunna smala torn, som är mycket högre än det första. Högst upp hade de små staket." Efteråt frågade jag mig: "Hur skall jag förstå detta?" Just då var jag i konflikt om jag skulle välja att bli psykiater eller ej. Jag hade svårt för den tidens stela konventionella psykiatri. Det jag fick lära mig stämde inte alls med min egen människosyn, mina egna mål vad beträffar psykoterapi. Jag gick på den tiden i jungiansk analys. Eiffeltornet kunde jag se som psykiatrin, den medicinska fakulteten, min chef, fadersauktoriteten. Något som jag måste skydda mig emot (mitt lilla staket däruppe). Men trots det hade jag möjlighet att skapa något eget inom psykiatrin (de smala tornen längre bort). Ja, så tolkade jag den drömmen.

Gudrun. Jag har hört att ni från den jungianska analysen skulle fått idén att experimentellt undersöka symbolernas olika innebörd. Hur förhåller det sig med det?

Leuner. Nej, inspirationen till det fanns innan dess. Flera år tidigare. Från min tid som soldat. Eftersom jag var medicinstuderande lyckades jag få en placering som sjukvårdare i Münster under kriget.

I kasernen i Münster hade jag tid över till att läsa. Det var då jag fick tillfälle att på egen hand tränga in i djuppsykologin. Blev inläst på Freud och Jung o s v. Där gick jag verkligen in i lära. Där lades nog grunden till symboldrama-metoden.

Gudrun. I Sverige finns ett ordspråk: "Barnet gör mannen." Om ni ser tillbaka på er barndom, kan ni se något som förutsäger det ni sedan kom att ägna er åt?

Leuner. Inte så mycket. Det skulle i så fall vara mitt radiointresse. Redan som skolpojke var jag en ivrig radioamatör. Intresserade mig för elektronik. Var kortvågssamatör. Jag upplevde det hemlighetsfulla med radiovågorna, kortvågorna alltså. Detta att vågorna går över hela jordklotet. Om man bara hade byggt en riktig mottagare och om man kände till radiotecknen, som jag hade lärt mig, så kunde man lyssna på sändningar från alla håll.

På nätterna låg jag och lyssnade på program från Nya Zeeland, Australien, USA o s v.

Det var för mig något mystiskt förstår ni. Det här var det naturligtvis inte många i min lilla barndomsstad i Sachsen som kände till. De flesta hade ingen aning om det. Jag var helt och hållet autodidakt. Hade läst mig till det helt själv.

Det här, kan jag se nu, blir en parallell till psykiatrin. När jag först kom i kontakt med psykiatrin, kunde jag inte begripa varför psykiatrerna bara utgick från det yttre beteendet hos patienterna, varför de inte hade några hypoteser om vad som kunde ligga bakom, vad som fanns under ytan. Radiovågorna finns ju i etern. Etern är full av vågor. Man varken ser eller hör dem. Men med en viss teknik kan man lyssna in dem.

Men psykiatrerna förstod inte att det fanns något att lyssna in. Det upplevde jag så dumt. Jag hade verkligen svårt för den här fastlåsta formen av psykiatri. Jag upplevde den helt enkelt för ytlig. Jag letade efter ett instrument. Jag ville bygga en mottagare för att lyssna in patienterna. Jag valde *imaginerandet*. Det blev för mig instrumentet. Här kom mina kortvågor tillbaka så att säga. "Här kan man göra musik" tänkte jag.

Gudrun. När ni var barn, vad tyckte ni om att leka?

Leuner. Det var väl det vanliga. Jag hade stall med hästar, vagnar. Jag hade en hel by av trä. Så var det ju min ångmaskin. Ja, den lekte jag mycket med. Jag var ju tekniskt intresserad. Jag kan tänka mig att sättet jag byggde upp symboldrama-metoden på egentligen kommer från tekniken, elektroniken. Jag visste ju hur man arbetar på det sättet.

Man bygger en mottagare och en sändare. Man kan bygga alla sina redskap själv och det kunde jag. Sedan var det bara att leka. Jag kunde mäta vågorna som jag hade fått in. Det var enkelt, tekniskt enkelt, men mycket precist.

Så gjorde jag med symboldrama också. Jag sade till mig själv: "Om du talar till människor på samma sätt, om du får fram ett redskap med vilket du kan pejla fram deras underliggande problem, om du t ex ber dem föreställa sig ett lejonhuvud kan det vara ett redskap för att få fram ett visst problemmönster. Ja, då måste du få ett svar. Inte något precist svar - men ett svar." Min tanke var: "Jag måste hitta en väg där jag kan tilltala människor på deras olika problemområden." Det finns oändligt många sådana. Jag ville få fram ett schema för mänskliga problemområden. Jag ville komma snabbare fram diagnostiskt.

Gudrun. Vad har era föräldrar betytt för er?

Leuner. Mycket. När jag var barn beundrade jag min far. Han var en stor kraftig man. Såg bra ut. Var fabriksledare. Jag lade märke till hur han förhöll sig till människor. Det fanns alltid en atmosfär av intresse och engagemang runt honom.

Min mor var en mycket vacker kvinna. Hon var mycket engagerad i mig och mina studier.

Hon var en from kvinna. Protestant. Genom henne fick jag mina första kunskaper. När jag var en liten pojke i 5-6-årsåldern, brukade jag varje morgon få krypa ner till henne i sängen, och då berättade hon historier ur bibeln för mig. Det hade det goda med sig att jag fick en stor bibelkunskap.

I skolan var det till en början helt främmande för mig att visa sig duktig och sträva efter betyg - men till min förvåning fick jag alltid bästa betyg i kristendom. I mitt patientarbete har jag också haft nytta av min bibelkunskap. Jag har alltid kunnat använda bibelcitat för att stryka under det jag vill förmedla. Ja, numera är jag själv inte så from - men min bibel, den kan jag.

Gudrun. Syskon?

Leuner. Jag är enda barnet. Det behöver inte vara dåligt. Det har sina fördelar.

Gudrun. Er nuvarande familj?

Leuner. Jag är gift för andra gången. Jag har tre och ett halvt barn. (Skrattar) Den yngste är min hustrus son. Han var bara 8 år när jag blev hans styvfar.

Numera har jag fyra barnbarn mellan 16 och 8 år. Min fru är en underbar mor- och farmor.

Gudrun. Vilka förebilder hade ni som ung?

Leuner. Inte så många. I skolan fanns det en man. Ett studieråd. Han undervisade inte. Han intresserade sig för mig, tyckte om mig. Vi gjorde utflykter på veckosluten. Vi diskuterade. Han stödde mig i många frågor. Han visade mig på litteraturen. Han väckte mitt intresse för psykologi. Han gav mig det som jag inte hade fått med mig hemifrån. Han var min andlige ledare. I skolan fanns sådant som intresserade mig, konsthistoria, musik etc - men det var i skolan. Den här mannen gav något vid sidan av.

Gudrun. Vad har litteraturen betytt för er?

Leuner. Jag tycker om poesi. En älsklingsdiktare är Novalis. Någon romanläsare är jag egentligen inte. Min fru är det. Vi har ett stort bibliotek. Men för mig är det människor som är

romaner. Naturligtvis här jag läst de stora standardverken. Tolstoj, Proust o s v. I skolan hade jag god litteraturundervisning. Jag var intresserad - men just för att jag tänkte psykologiskt. Detsamma gällde historia. Jag intresserade mig för de psykologiska mekanismerna hos de historiska personligheterna. Jag hade turen att gå i en konstnärligt inriktad gymnasieskola. Den var inte lika ytlig som andra skolor. Konsthistoria var mitt bästa ämne. Efteråt studerade jag konsthistoria här vid universitetet i Würzburg. Det gjorde jag av intresse vid sidan av mina yrkesinriktade studier. Genom det tränade jag upp min blick.

Gudrun. Vad tycker ni bäst om inom konsten?

Leuner. Den stilart jag föredrar är nog barocken. Kyrkobyggaren Neiman t ex.

När det gäller målare är det kanske främst Vincent van Gogh, ja många fler. Det är svårt att namnge någon speciell.

Gudrun. Målar ni själv?

Leuner. Ja, jag har väl försökt med det också. Men där anser jag att jag har otillräcklig undervisning.

När jag skulle välja yrke funderade jag på att bli arkitekt. Men jag tänkte att då måste jag hålla på mycket med matematik och det passade mig inte. Jag hade utvecklat en god blick - ja, - men människor intresserade mig mer.

Jag provade på en del annat under min studietid. Jag läste filosofi ett tag. Det var ett stort intresse.

Försökte mig på juridik. Ville se hur det var. Jag var nyfiken. Men man måste begränsa sig. Man kan inte göra allt.

Gudrun. Ni är en mycket intuitiv människa. Hur märktes det under er uppväxt?

Leuner. Jag har alltid varit intuitiv, redan som litet barn. Jag var ett mycket känsligt barn. När jag var liten led jag av det. Så småningom märkte jag dock att känsligheten kunde vara en fördel. Jag iakttog. Förstod tidigt sociala sammanhang. Förstod att det kunde ligga något annat under det som syntes på ytan. Jag funderade mycket. Ifrågasatte saker. Kunde se saker från olika håll.

I skolan fick jag svårt med matematiken. Allt det exakta, smårutiga och fyrkantiga, som man måste hålla på med i skolan, var mödosamt för mig. Jag lyckades med att lära mig det till slut. Jag var ett väluppfostrat barn. Jag gjorde det jag måste. Jag var tillbakadragen och försiktig. Ja, jag förhöll mig inte då som nu. Jag har utvecklat andra sidor senare i livet.

Gudrun. Vill ni tala om något som betyder mycket för er?

Leuner. Jag älskar naturen. Den har alltid varit viktig för mig. Jag tycker om blommor. Jag har anlagt en härlig trädgård.

Gudrun. Älsklingsblomma?

Leuner. Rosor. Jag odlar mycket rosor.

Jag tycker om att resa. Genom mitt arbete har jag haft förmånen att få resa mycket. Jag har ofta rest i samband med kongresser. Har haft gästprofessurer. Varit vid andra universitet. Jag har fått lära känna Nord- och Sydamerika, Mexiko, Indien. Afrika. Ja, jag har rest nästan överallt.

Gudrun. Jag har hört att ni varit mycket i Indien på senare år?

Leuner. Ja, det var helt tillfälligt att det blev av. I samband med en kongressresa till Japan gjorde min fru och jag en jorden-runt-resa. I den ingick en veckas uppehåll i Indien. Vi kom dit under monsuntiden. Regn, allt vått. Stora svårigheter att komma fram. Människorna hade en helt annan mentalitet.

Landet gjorde ett oerhört intryck på min fru och mig. Vi sade till varandra att det här måste vi utforska mer. Sedan dess har vi rest över hela Indien. Försökt att lära känna landet. Allt är så annorlunda. Främmande, färgrikt, intressant, exotiskt och tropiskt. I varje stund möter man något nytt.

I den tyska litteraturen finns en Indien - tradition. Schopenhauer var den förste som skrev om Indien.

Gudrun. Om ni nu i backspegeln ser tillbaka på ert liv, är ni då nöjd med livet som det har blivit?

Leuner. Det som jag kunde och ville uppnå - det har jag uppnått. Men det har naturligtvis inte gått utan kriser och svårigheter. Livet är inte alltid lätt. Det har funnits tider då allt gått mycket bra. Det har också funnits tider då jag känt mig motarbetad, då jag måste utnyttja mina resurser, då jag varit tvungen att stå på mig, att kämpa. Ni vet kanske att det inte är ovanligt med intriger vid universitet och högskolor. Jag har blivit utsatt för avundsjuka. - Men jag har också haft vänner. Människor som har stött mig. Jag har haft bra kollegor i mitt kliniska arbete.

Så är det ju det att man måste publicera sig, vara vetenskapligt aktiv.

Där hade jag nytta av min förhistoria som radioamatör. Redan i 15-18års- åldern forskade jag på egen hand. Man kan säga att jag genom det blev förberedd på den vetenskapliga banan. Allt gick sedan mycket lättare än jag tänkt mig.

Att dokumentera symboldrama-metoden har ju också varit en förpliktelse. När man skriver måste man dra sig tillbaka och koncentrera sig. Inrikta sig helt och hållet på det. Man måste skydda sig mot att splittra sig. Det måste disciplin till. Disciplin och organisation.

Gudrun. Jag tänker att i symboldrama-metoden, som ni har skapat, sammanfaller era intressen. Där är ni både vetenskapsman och konstnär.

Leuner. Ja, så är det och så måste det vara. Jag har aldrig förstått varför vetenskap måste vara så torr och rationell.

Gudrun. Är det något mer ni vill tillägga?

Leuner. Min erfarenhet av barnpsykiatri och barnpsykoterapi, menar jag, har haft betydelse får symboldrama-metoden. Jag har en gång varit chef för en PBU-mottagning.

Från barnen lärde jag mig mycket om psykoterapi för vuxna.

Från mina egna barn har jag också lärt mig en del.

En vanlig fråga brukar vara: "Varifrån har ni fått era idéer?" På min 65:te födelsedag frågade man om vem som haft det största inflytandet på mig. Jag anser att det inte har varit en eller två. Jag har gjort många människor till mina lärare.

Jag har alltid iakttagit, försökt att lägga ihop och lägga på minnet det som känts viktigt för mig.

Lite har jag lärt mig från böcker också - men den verkliga fortbildningen har jag fått från kontakten med människor, vänner, kollegor, lärare och framför allt från patienter. Människor är min största lärokälla.

Intervju (med stöd av Inger Ösby), översättning från tyska (kassettband) samt redigering är gjord av Gudrun Jinton.

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

UTBILDNINGSPLAN

SYMBOLDRAMA

- en psykoterapeutisk metod för utforskande av den inre verkligheten

Symboldrama utvecklades som psykoterapeutisk metod under 1950-talet av professor Hanscarl Leuner, Tyskland.

I Sverige har Svenska föreningen för Symboldrama utbildat psykoterapeuter i metoden sedan 1970-talet.

Utbildningen kan tillgodoräknas för behörighet som specialist enligt Psykologförbundets specialistråd. Genomgången utbildning motsvarar de fyra frivilliga delkurserna.

Utbildningsplan i Symboldrama

Utbildningen är sammanhållen med 7 kurstillfällen under 7 terminer, mars och oktober. Varje kurstillfälle innehåller 30 lektionstimmar. Onsdag 18.00 - lördag 13.30.

Litteraturen diskuteras i seminariegrupper mellan kurstillfällena och redovisas skriftligt.

Ett fritt valt skriftligt arbete ingår.

Egen terapeutisk erfarenhet av symboldrama, samt handledning på egna fall pågår parallellt med utbildningen.

Utbildningsplan

Grundnivå I	Introduktionskurs	Delkurs 1	Egenterapi erfarenhet av 15 dramer krävs	Handledning 60 tim. enskilt alternativt 120 tim. grupp	Skriftligt arbete
Grundnivå II	Delkurs 2	Delkurs 3			
Avancerad nivå I	Delkurs 4	Delkurs 5			
Avancerad nivå II	Delkurs 6	Delkurs 7			

Efter fullföljd utbildningsplan erhålls Diplom från Svenska föreningen för Symboldrama

GRUNDNIVÅ I (42 tim)

Introduktionskurs (12 tim)

Kursinnehåll:

- Symboldramaövning som ger egenupplevelse av metoden
- Bakgrund - historik
- Diskussion omkring hur olika psykoanalytiska begrepp tillämpas i symboldrama
- Presentation av kliniskt material där metoden kommit till användning
- Information om litteratur
- Information om utbildning i symboldrama

Nyckel/aspirationsnivå.

Orientering om symboldramametoden

Sammanhållen utbildning fr.om delkurs 1 - efter intervju med ställningstagande till personlig lämplighet för metoden och egen klinisk erfarenhet samt utrymme att arbeta med metoden

Delkurs 1 (30 tim)

Kursinnehåll:

- Teoretisk genomgång av diagnostiska kriterier för behandling med symboldrama
- Kunskap om rambegrepp i symboldrama
- Hur man arrangerar behandlingssituationen i symboldrama
- Avspänningsteknik
- Teori om målning och bildhantering
- Att hantera symboldramaprotokoll
- Egenerfarenhet av de två första grundmotiven som terapeut och patient.
- Egenerfarenhet av gruppsymboldrama

Nyckel/aspirationsnivå

Kathartym bild/ minnesbild, anaklitiskt möte, holding/containing, tolkning, symboldramaprocess.

GRUNDNIVÅ II (60 tim)

Delkurs 2. (30 tim)

Kursinnehåll:

Metodologiska aspekter av symboldrama
Grundmotiv 3 och 4.
Ledningsstil och teknik på grundnivå
Symboldramametodens anknytning till utvecklingspsykologiska modeller
Fortsatt träning av terapeutrollen
Egenerfarenhet av gruppsymboldrama, process och målning i grupp
Litteraturseminarium

Nyckel/aspirationsnivå.

Konflikthantering på grundnivå, närings- och försoningsprincipen.

Delkurs 3. (30 tim)

Kursinnehåll:

Fortsatt arbete med metodologiska aspekter
Femte grundmotivet
Resursaktivering i symboldrama
Självbild
Identifiera och undersöka motstånd i symboldrama
Fortsatt arbete med terapeutrollen.
Gruppsymboldrama, process och målning i grupp
Litteraturseminarium

Nyckel/aspirationsnivå.

Motstånd, överföring, motöverföring i symboldrama.

AVANCERAD NIVÅ I (60 tim)

Delkurs 4. (30 tim)

Kursinnehåll:

Metodologiska aspekter på avancerad nivå
Regiprinciper
Skillnad mellan jagstödjande/jagbyggande terapi och insiktsterapi i symboldrama
Att känna igen och hantera personlighetsstörningar i symboldrama på avancerad nivå
Narcissistiska personlighetsdrag i symboldrama
Beroendeproblematik
Aggression/auktoritetsproblematik
Arbetsmetodik vid överföring/ motöverföring
Tillämpliga motiv på avancerad nivå.
Fortsatt arbete med terapeutrollen
Fortsatt erfarenhet av gruppsymboldrama, process och målning.
Litteraturseminarium

Nyckel/aspirationsnivå

Durch 'leben - durch 'leiden (genomleva och genomlida) Teknik och förhållningssätt på avancerad nivå. Associativt förhållningssätt.

Delkurs 5. (30 tim)

Kursinnehåll:

Självbildens utveckling i symboldrama
Att arbeta med sexuell utveckling och problematik i symboldrama
Parrelationen i symboldrama
Motiv på temat självbild, jagideal, relation, sexualitet
Fortsatt arbete med terapeutrollen
Fortsatt erfarenhet av gruppsymboldrama, process och målning
Litteraturseminarium

Nyckel/Aspirationsnivå.

Symbolkonfrontation. Inre vägvisare. Bearbetning och terapeutiska interventioner vid arbete på tema självbild jagideal och relationer och sexualitet.

AVANCERAD NIVÅ II (60 tim)

Delkurs 6. (30 tim)

Kursinnehåll:

Symboldrama vid psykosomatiska lidanden
Symboldrama vid olika trauma
Erfarenheter av behandling med symboldrama vid ätstörningar
Kroppsuppfattning
Motiv på tema kropp - psykosomatik.
Fortsatt arbete med terapeutrollen
Fortsatt erfarenhet av gruppsymboldrama, process och målning.
Litteraturseminarium

Nyckel/aspirationsnivå

*Traumats särskilda symbolik. Reparativt behandlingsarbete i symboldrama.
Konfliktfri zon. Magiska vätskors princip.*

Delkurs 7. (30 tim)

Kursinnehåll:

Överblick av faserna i symboldramaterapi.
Tidens betydelse i terapiprocessen
Genomgång av terapeutens utvecklingsprocess.
Fördjupning av symbolförståelse.
Symboler i sagans värld - paralleller - skillnader.
Fria motiv och motiv ur sagans värld
Litteraturseminarium med genomgång av skriftliga arbeten.
Genomgång av processen i gruppens symboldramer

Nyckel/aspirationsnivå

Integrering, avslut, separation.

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA
Utbildningsenheten
c/o Leg. psykoterapeut, leg. psykolog Gun Målhammar
Gjuterivägen 4 B, 761 40 Norrtälje

Telefon och Fax 0176-166 14

LITTERATUR TILL UTBILDNING I SYMBOLDRAMA ENL. LEUNER.

Introduktionskurs.

H.Karlsson, G.Målhammar, I.Ösby.

Introduktionsmaterial om symboldrama enl. HC Leuner,
Svenska föreningen för symboldramas utbildningsenhet.

Delkurs 1.

Leuner HC:
Sigrell,Bo:

Symboldrama, *Natur och Kultur 1984*
Psykoanalytisk psykoterapi. *Natur och Kultur 2000.*

Delkurs 2.

Havnesköld L, Risholm, Mothander P:

Riedel,I

Stern D :

Tudor-Sandahl P :

Weissenrieder E.

Wilke E:

Utvecklingspsykologi. Psykodynamisk teori i nya perspektiv.
Liber Utbildning 1995.
Bildspråket i terapi, konst och religion
Centrum för Jungiansk Psykologi AB 1993
Ett litet barns dagbok.
Natur och Kultur 1991
Den fängslande verkligheten.
Wahlström & Widstrand 1992.
Barns symbolspråk.
Studentlitteratur 1992.
Symboldrama.
*Svenska för. f. symboldrama. Skriftserie nr 2, 1997**

Delkurs 3

Casement P

Cullberg Weston M

Kottje-Bimbacher L

Lang I

Norman J, Ylander F.

Att lära av patienten.
*Wahlström & Widstrand 1986**
En dörr till ditt inre.
Wahlström & Widstrand 2000
Konfliktbearbetning och resursaktivering i symboldrama.
Artikel i Källan Årg 3, nr 2, 1998
*Tidskrift för Svenska föreningen för symboldrama.**
Working Trough in KB.
*Artikel i Källan Årg. 3, nr 2,1998**
Motöverföring. Om omedveten kommunikation.
Natur och Kultur 1999

Delkurs 4

Asper R

Crafoord C

Leuner HC

Sigrell B

Wallin R

Övergivnhet och främlingskap.
Centrum för jungiansk psykologi 1993.
På lång sikt.
Natur och Kultur 2000.
Mittelstufe. Lehrbuch des Katathymen Bilderleben
*Kompendium, sammanfattande översättning M Hagbardt 1990.**
Narcissism.
Natur och Kultur 1994.
Symboldrama- Katathymes Bilderleben. Hur speglar sig en
bristande jagstyrka inom denna psykoterapimetod.
*Svenska för. f. symboldrama . Skriftserie nr 3, 1998.**

Delkurs 5.

Camitz H, (red)

Om projektiv identifikation.
Mareld bokförlag, 2000. Sv. för för holistisk psykoterapi och psykoanalys.

Joseph B

Envy in everyday life
*Kap. 13. Psychic Equilibrium and Psychic Change**

Ruszczynski S (red)

Psykoterapi med par - ett psykoanalytiskt perspektiv.
Natur och Kultur 1996

Winnicott DW

Den skapande impulsen. Psykoanalytiska skrifter i urval av Arne Jemstedt
Natur och Kultur 1993.

Delkurs 6.

Bollas C

Hysteria.
Rout ledge, London 2000

Jinton G

Vakendrömmens möjligheter.
Svenska för f. symboldrama Skriftserie nr 2, 1998.

Klessman E

Heligt fasta hejdlöst frossa.
Svenska föreningen. för symboldrama 1999.*

Lerner M

Psykosomatik. Kroppens och själens dialog.
Natur och Kultur 1999.

Mc Dougall J

Kärlekens många ansikten.
Natur och Kultur 1996.

Stiwne D

Vilken psykoterapi är bra för vem? Vad säger forskning och uppföljning?
Insikten 1/96

Stiwne D

Om att bedöma effekter av psykoterapi.
Insikten 4/96

Stiwne D

Att bedöma psykoterapieffekter - ännu en gång.
Insikten 1/97

Delkurs 7.

Eibach H

Terapi i gränsområden - terapi med döende.
Föredrag vid Svenska förening för symboldramas symposium 198

Emde M.

Den oändliga historien.
Bergh Big Pocket 1979

Kast V

Att sörja.
Natur och Kultur 1994

Sjöberg-Jonzen E

Symboldrama i individualterapi.
*Psykoterapiforskning vid vårdhögskolan Kalmar 1992**

Skårderud F

Oro. En resa i det moderna självet.
Natur och Kultur 1999

Ösby I

Symboldrama något för Dig.
*Svenska för f symboldrama Föredrag 2000. **

Svenska föreningen för Symboldrama
UTBILDNINGSENHETEN
2002/hk

Lärare och handledare inom Svenska Föreningen för Symboldrama

Lärare inom Svenska Föreningen för Symboldrama

Efternamn	Förnamn	Gatuadress	Postnr	Postadress	Telefon hem	Telefon arbetet
Danielsson	Allis	V.a Kvarngatan 14D	611 31	NYKÖPING	0155-28 20 10	
Egberg Thymo	Karin	Rådhusplanaden 15	903 28	UMEÅ	090-14 11 17	090-785 92 64
Gulberg	Margaretha	Vinstavägen 29A	163 54	SPÅNGA	08-37 89 17	08-16 38 41
Hjort	Eva	Peter Myndes backe 18	118 46	STOCKHOLM	08-641 01 67	08-641 93 10
Jinton	Gudrun	Kvarngränd 15	761 30	NORRTÄLJE		
Karlsson	Heimi	Korgatan 3	761 62	NORRTÄLJE	0176-175 30	
Liljorin	Sture	Bachusgatan 2	302 32	HALMSTAD	035-12 48 13	
Lundback	Ingrid	Edsviksv 38	182 33	GANDERYD	08-755 58 35	
Magnusson	Arne	Solberga Ångvägen 11 3r	125 44	ÄLVSJÖ	08-99 85 59	08-580 337 33
Mälhammar	Gun	Gjuterivägen 4 B 4tr	761 40	NORRTÄLJE	0176-103 91	
Nilsson	Doris	Kvinnelby 214	589 33	LINKÖPING	013-15 70 24	013-22 50 40
Sandén	Göfri	Åskrikegatan 17 1tr	115 57	STOCKHOLM	08-663 98 23	08-661 74 73
Selberg	Ake	Sjögatan 9	592 30	VADSTENA	0143-31 876	
Sjöberg-Jonzén	Eva	Skattekammarvägen 17	303 63	KALMAR	0480-47 48 16	0480-47 36 73
Östby	Inger	Solparksvägen 3	169 64	SOLNA	08-735 60 17	

den 17 november 2008

Sida 1 av 1

Handledare inom Svenska Föreningen för Symboldrama

Efternamn	Förnamn	Gatuadress	Postnr	Postadress	Telefon hem	Telefon arbetet
Bunse	Gunilla	Lekevälsögatan 32	431 69	MÖLNDAL	031-41 15 85	031-13 80 13
Danielsson	Allis	V.a Kvarngatan 14D	611 31	NYKÖPING	0155-28 20 10	
Danielsson Fritz	Catarina	Valdemarsbergvägen 4	451 43	UDDEVALLA	0522-128 36	0522-125 19
Egberg Thymo	Karin	Rådhusplanaden 15	903 28	UMEÅ	090-14 11 17	090-785 92 64
Ericsson	Ann	Sidvallegatan 25	702 16	ÖREBRO	019-611 80 27	0582-880 90
Folkesson	Birgitta	Önskegården 52	135 54	TYRESÖ	08-742 89 00	
Grosin	Hans	Östgötagatan 12	116 25	STOCKHOLM	08-653 17 97	08-650 67 93
Gulberg	Margaretha	Vinstavägen 29A	163 54	SPÅNGA	08-37 89 17	08-16 38 41
Hermanrud	Christina	Sandgårdsgratan 23	352 30	VÄXJÖ	0470-247 77	0470-77 76 66
Hjort	Eva	Peter Myndes backe 18	118 46	STOCKHOLM	08-641 01 67	08-641 93 10
Jansson	Karin	Vittkärsgränd 7	135 36	TYRESÖ	08-712 47 86	08-32 11 89
Jinton	Gudrun	Kvarngränd 15	761 30	NORRTÄLJE		
Jonsson	Stanley	Nyländsgatan 5	654 65	KARLSTAD	054-21 31 33	054-18 31 96
Karlsson	Heimi	Korgatan 3	761 62	NORRTÄLJE	0176-175 30	
Kihlström-Goldkuhl	Anki	Västgötagatan 19	451 34	UDDEVALLA	0522-338 19	0522-5115 03
Kindås	Anna-Lena	Floragatan 11 3tr	114 31	STOCKHOLM	08-10 61 35	08-550 961 38
Kälström	Gunilla	Grimsbärke 306	751 95	BORLÄNGE	0243-23 07 33	023-823 49
Lalander	Margareta	Bengt Ekehjelmsgratan 13	118 54	STOCKHOLM	08-649 11 02	0709-70 51 03

den 17 november 2008

Sida 1 av 2

Lärare och handledare inom Svenska Föreningen för Symboldrama

<i>Efternamn</i>	<i>Förnamn</i>	<i>Gatuadress</i>	<i>Postnr</i>	<i>Postadress</i>	<i>Telefon hem</i>	<i>Telefon arbetet</i>
Lundström	Majks	Gökvägen 7	133 38	SALTSJÖBADEN	08-717 82 85	08-660 39 39
Löwegren Almqvist	Birgitta	Bejersgatan 3	271 38	YSTAD	0411-163 91	0411-782 15
Magnusson	Anne	Solberga Ångsvägen 11 3t	125 44	ÄLVSJÖ	08-89 85 59	08-580 337 33
Måhammar	Gun	Gjuterivägen 4 B 4tr	761 40	NORRTÄLJE	0178-103 91	
Nilsson	Doris	Kvinneby 214	589 33	LINKÖPING	013-15 79 24	013-22 50 40
Sandén	Gulvi	Asknävegatan 17 1tr	115 57	STOCKHOLM	08-663 98 23	08-661 74 73
Sandström	Marianne	Axtorpsvägen 25	903 37	UMEÅ	090-13 28 64	090-13 63 28
Selberg	Åke	Sjögatan 9	592 30	VADSTENA	0143-31 876	
Sjöberg-Jonzén	Eva	Skattkammarvägen 17	393 63	KALMAR	0480-47 48 18	0480-47 36 73
Skogström	Ingegerd	Norrbackavägen 1 B	703 63	ÖREBRO	019-23 41 94	019-15 10 00
Osby	Inger	Solparksvägen 3	169 54	SOLNA	08-735 60 17	

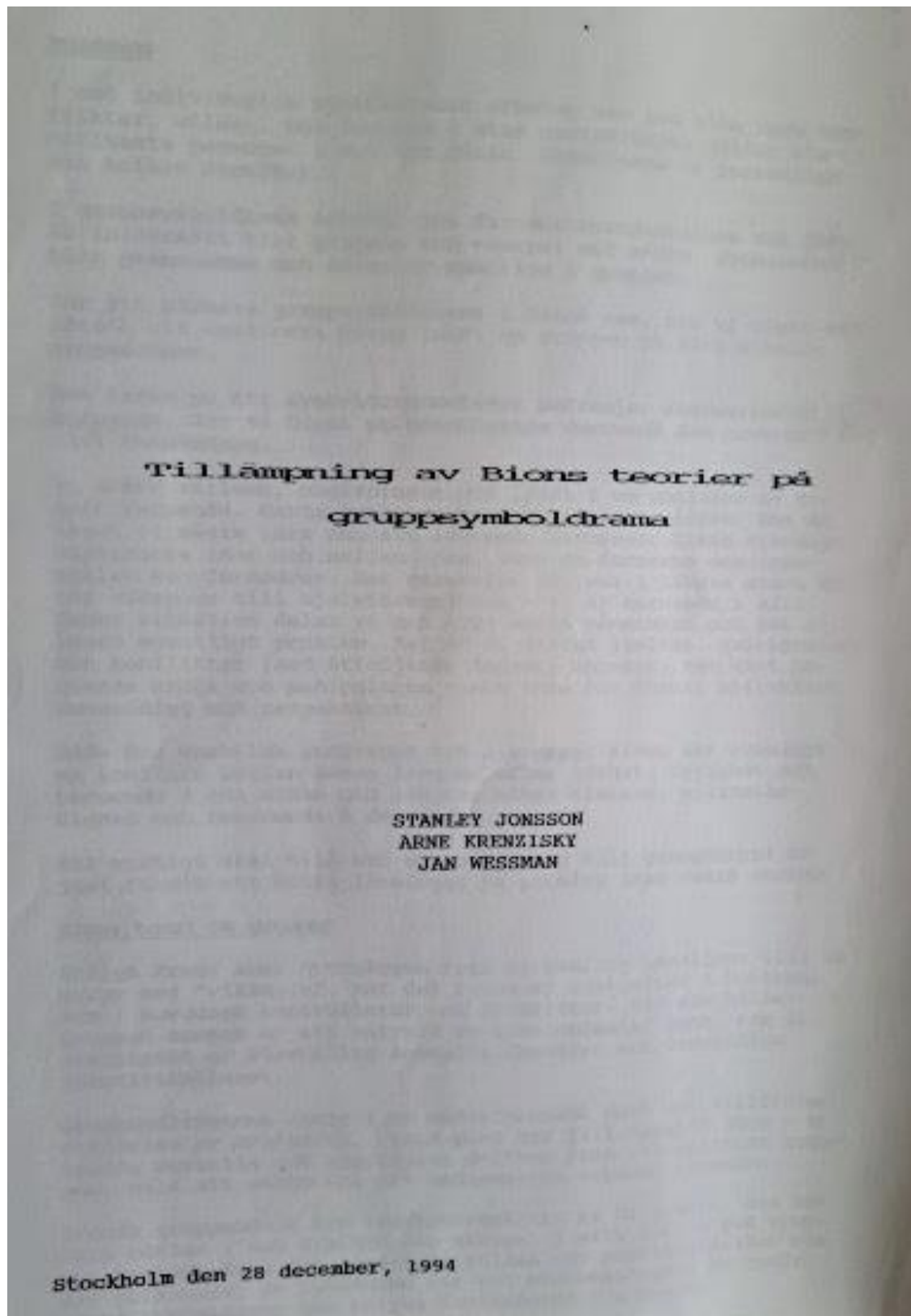
EXAMINATIONSUPPGIFT

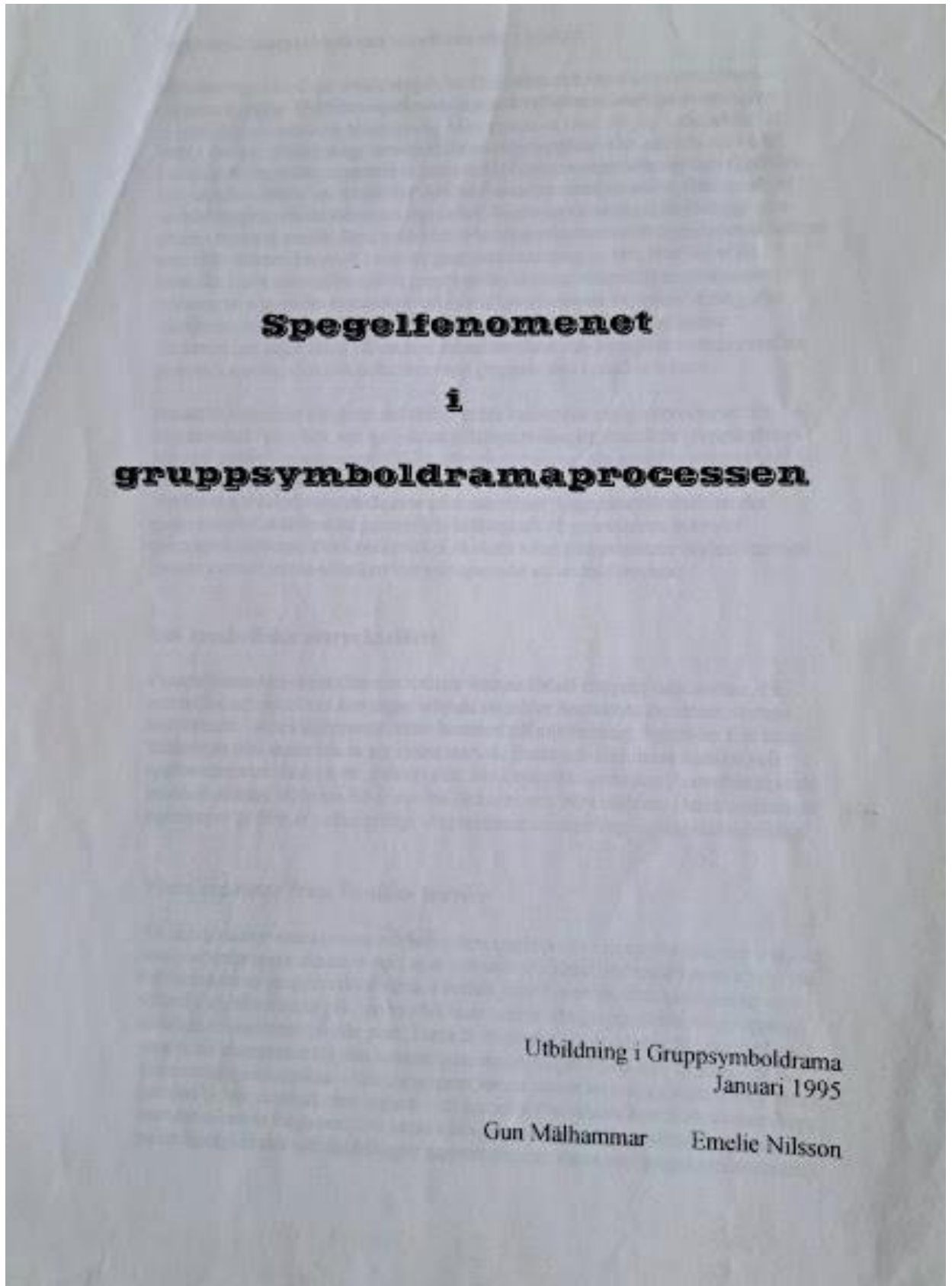
SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

GRUPPSYMBOLDRAMAUTBILDNINGEN 1994-95

OM GRUPPLEDARROLLEN
I GRUPPSYMBOLDRAMA

Helmi Karlsson
Gullvi Sandin

Spegelfenomenet

i

gruppsymboldramaprocessen

Utbildning i Gruppsymboldrama
Januari 1995

Gun Mälhammar Emelie Nilsson

Svenska Föreningen
för Symboldrama
Gruppsymboldrama-
utbildningen 1994-95

September 1994

DYNAMISKA SKEENDEN I GRUPPSYMBOLDRAMA
Hinder och möjligheter

Grupparbete av
Lena Sjöholm
Gudrun Tegnér

**Svenska föreningen för symboldrama
inbjuder till**

20 - års jubileum

kring temat

PSYKOSOMATIK och SYMBOLDRAMA

Den 11 och 12 oktober 1997

**Scandic Hotel Slussen
Guldgränd 8, Stockholm**

PROGRAM

Lördag den 11 oktober 1997

08.30 - 09.30	Registrering och kaffe	
09.30 - 09.45	Inledning	Eva Hjort Ordf. i Sv. fören. för symboldrama
09.45 - 10.45	Symboldrama in psychosomatic medicin (eng.)	Eberhard Wilke Chefsläkare vid Curtiuskliniken, Malente. Ordf. i internationella fören. för symboldrama. AGKB
11.00 - 12.00	Kroppens drama i symboldrama	Kerstin Andersson Leg. psykoterapeut, Växjö
12.00 - 13.30	Lunchuppehåll	
13.30 - 14.30	Det goda fastandet och onda frossandet - bara ett anorektiskt problem?	Edda Klessmann Dr.med. Barn- och ungdomsterapeut, Lemgo
14.30 - 15.00	Kaffe	
15.00 - 16.00	Kroppens symbolspråk	Mariann Hagbarth Leg. psykoterapeut, Sthlm
16.15 - 17.00	Delfinen som hjälpare vid psykosomatiska symtom	Solveig Nilsen Leg. läkare, Östersund
19.00	Samling till festmiddag i hotellets foajé. Middagen serveras 19.30	

Söndag den 12 oktober 1997

09.00 - 10.00	Kropps- och symtomspråket i symboldrama	Erich Franzke Leg.läkare, Växjö
10.00 - 12.30	Work-shop inkl kaffepaus	
12.30 - 14.00	Lunchuppehåll	
14.00 - 15.00	Sårbarhet -uttryck och bearbetning med symboldrama	Marie-Claire Lundeberg Leg.psykoterapeut, Sthlm
15.00 - 16.00	Tankar som väckts Paneldiskussion och avslutning	

Work-shop:

1. Symboldrama in
psychosomatic medicin (eng.) Eberhard Wilke
2. Hemma och på väg Edda Klessmann
3. Symboldrama vid
kroniska smärttillstånd Åke Sellberg
Leg.läkare, Motala
4. Symboldrama och
akupunktur Sture Nyman
Leg.psykoterapeut, Sthlm
5. Symboldrama vid
dissocierade upplevelser
av övergrepp Doris Nilsson
Leg.psykoterapeut,
Linköping
6. Symboldrama i tarmens
värld Ann Magnusson
Leg.psykoterapeut, Sthlm
7. Kropps- och symtom-
språket i symboldrama Erich Franzke
8. Introduktionskurs
symboldrama Helmi Karlsson
Psykoterapeut, Norrtälje

Föreningen förbehåller sig rätten till ev. ändringar i programmet

DELTAGARFÖRTECKNING LEUNER DAGAR 1998

Andersson Ingrid
Anell Ami
Avidsson Lennart
Axelsson Margot
Berglund Ingrid
Björnfot Karl-Gösta
Danielsson-Fritz Catarina
Eenfeldt Eklund Rose
Ehnmark Monica
Einarsson Erna
Ekdahl Margareta
Fallenius Margareta
Florin Lillemor
Grönwald Åsa
Gullberg Margaretha
Göthberg Marianne
Hermanrud Christina
Hiedland Margareta
Hjort Eva
Jansson Carin
Jinton Gudrun
Johnsson Christina
Kandell Anna
Karlsson Helmi
Karlsson Marianne
Larsson Lena
Liljefors Nicole
Lundström Majlis
Löfmark Karin
Löwegren Almqvist Birgitta
Malmquist Inger
Mikkelsen Nicolai
Mälhammar Gun
Nemell Maud
Nilsen Solveig
Nilsson Doris
Nilsson Karin
Nistor Gertrud
Olsson Sonja
Ringarps Nilsson Per-Olof
Roos Karin

Örebro
Lidingö
Stjärnsund
Täby
Hjo
Haparanda
Uddevalle
Kalmar
Linköping
Säffle
Jönköping
Vreta Kloster
Stockholm
Gävle
Bromma
Stockholm
Värjö
Gävle
Stockholm
Tyresö
Hägersten
Norrtälje
Stockholm
Norrtälje
Motala
Karlskrona
Stockholm
Saltsjöbaden
Malmö
Ustad
Stockholm
Sandvika, Norge
Vadstena
Stockholm
Frösön
Linköping
Vreta Kloster
Mariestad
Åby
Örebro
Båstad

Rydbeck Lena
Sellberg Åke
Severin Gunhild
Sjöberg-Jonzen Eva
Sjöstedt Ingrid
Srebro Julianna
Söderman Ingegerd
Uhre Kenneth
Wester Siv
Westman Gerd
Ösby Inger
Wilhelmsson Margareta
Öfverholm Christina
Östblom Mary
?

Uppsala
Motala
V:a Frölunda
Kalmar
Göteborg
Stockholm
Stockholm
Borlänge
Sollentuna
Täby
Solna
Gävle
Norrköping
Sandviken
Örebro

FÖRELÄSARE

Marklund Kerstin
Lindgren Yvonne
Stiune Dan

Hägersten
Linköping
Linköping

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

LEUNERDAGAR 14-15 oktober 2000

Föreläsare

Marta Cullberg-Weston
Owe Wikström
Lena Larsson
Birgitta Löwedahl

Deltagare

Arnell Ami	Lidingö
Axelsson Margot	Täby
Berglund Ingrid	Hjo
Birgersson Barbro	Örebro
Carlsson Janet	Örebro
Ekdahl Margareta	Jönköping
Ehnmark Monica	Linköping
Eklund Rose	Norrhälje
Ericsson Ann	Örebro
Fallenius Margareta	Vreta Kloster
Folkesson Birgitta	Hovmantorp
Gullberg Margaretha	Bromma
Hannibal Katla	Helsinge
Hemlin Bjerkehag Karin	Västerås
Hjort Eva	Stockholm
v. Hofsten Kristina	Falun
Jansson Carin	Tyresö
Johansson Dagmar	Kalmar
Kandell Anna	Stockholm
Krantz Bengt-Ake	Södertälje
Kreu Rose-Marie	Örebro
Larsson Annelie	Smedjebacken
Lindberg Helene	Färjestaden
Lindberg Sofie	Norrhälje
Linder Carin	Stockholm
Lundeberg Marie-Claire	Stockholm
Löwegren Almqvist Birgitta	Ystad
Magnusson Anne	Alvjo
Marcus Berit	Hägersten
Molin Eva-Lena	Munsö

Mälhammar Gun
Nilsson Doris
Norén Christina
Nyman Marianne
Olsson Ingrid
Proppé Sigrun
Radebrink Christer
R:son Emanuelsson Berit
Rydbeck Lena
Sandin Gullvi
Sandström Marianne
Strömer Wilson Christina
Thorsson Gunilla
Wallstedt Monica
Warginger Marianne
Wester Siv
Westman Gerd
Wilhelmsson Margareta
Västberg Lena
Zavodska Marta
Öfverholm Christina
Ösby Inger
Österberg Hillevi

Norrtälje
Linköping
Västerås
Sollentuna
Nacka
Stockholm
Hammarö
Borås
Uppsala
Stockholm
Umeå
Stockholm
Enskede
Järfälla
Akersberga
Sollentuna
Täby
Gävle
Stockholm
Göteborg
Norrköping
Solna
Umeå

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

Vetenskaplig utvärdering av Symboldrama enligt Leuner

På svenska finns inte mycket forskning publicerad om Symboldramametoden. Det skulle vara tillfredställande att vetenskapligt kunna belägga den potens metoden visat sig ha, något som ständigt upplevs och beskrivs av pragmatiskt arbetande symboldramaterapeuter. Metoden bygger på psykodynamisk teori och resultat som kan generaliseras från forskning på psykodynamiska behandlingar i allmänhet kan också sägas gälla Symboldrama som behandlingsmetod i allmänna termer.

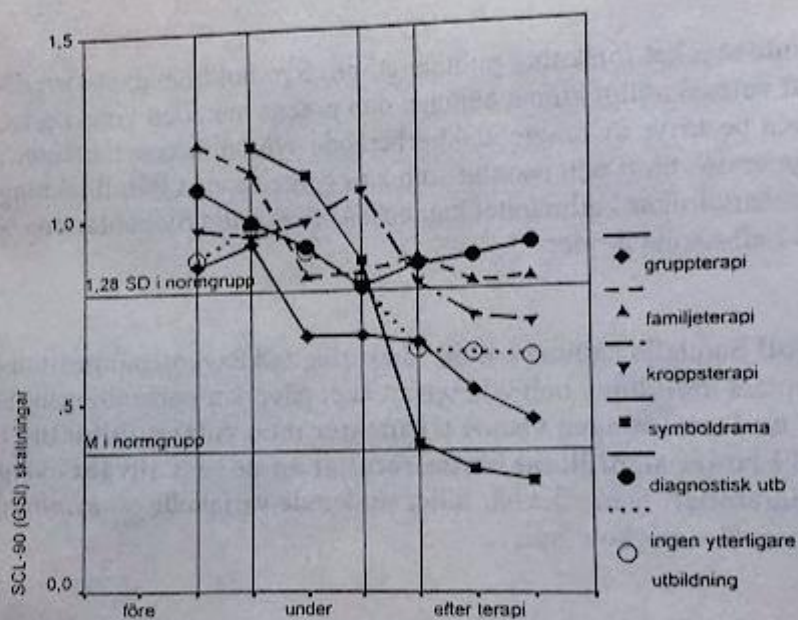
Under professor Rolf Sandells ledning har ett forskarlag vid Psykoterapiinstitutet i Stockholm studerat hur terapeuters utbildning och yrkeserfarenhet påverkar behandlingsutfallet vid psykoterapi. **I den undersökningen visade terapeuter med vidareutbildning i Symboldrama enligt Leuner signifikant bättre resultat än de som använt övriga undersökta terapimetoder.** Den i det här fallet studerade variabeln var symtombelastning under och efter genomförd psykoterapi.

Patientgruppen i studien utgjordes av 756 personer. Dessa hade sökt vid och bedömts lämpliga för psykoterapi vid Psykoterapiinstitutet i Stockholm läns landsting. Terapeuterna i forskningsprojektet var totalt 316 till antalet, samtliga av Socialstyrelsen legitimerade psykoterapeuter i någon av de legitimationsgrundande utbildningarna.

I den enkät som tillsändes patienterna ingick bl a Symtom Check List -90 (SCL-90; Derogatis, Lipman, Rickels, Uhlenhuth & Cori, 1974), Social Adjustment Scale (SAS; Weissman, Prusoff, Thompson, Harding & Myers, 1978), och Sense of Coherence Scale (SOCS; Antonovsky, 1987). Symtombelastningsskalan (SCL -90) visade sig vara mer känslig för förändringar än övriga skalor, dock utan att visa fundamentalt annorlunda resultat.

I studien gjordes en mängd jämförelser baserade på patient- och terapeutvariabler. Det i detta sammanhang intressanta resultatet gäller förändring i upplevd symtombelastning.

Patienter behandlade av psykoterapeuter med Symboldrama enl Leuner visar betydande förändring i form av minskad symtombelastning. Storleken på förändringen skiljer sig signifikant från resultat vid behandling utförd av terapeuter utan ytterligare utbildning (utöver leg psykoterapeut) eller med vissa andra psykoterapeutiska vidareutbildningar. Se figur.

Figur 4. Genomsnittlig symtombelastning vid olika tidpunkter före, under och efter behandling med terapeuter med olika slags terapiutbildning *utöver* den legitimationsgrundande, jämfört med terapeuter utan ytterligare utbildning över huvud taget.

Vill du läsa mer så finns hela undersökningen redovisad i serien Psykoterapi: Forskning och Utveckling Nr 14, 2000. Stockholms läns landsting.

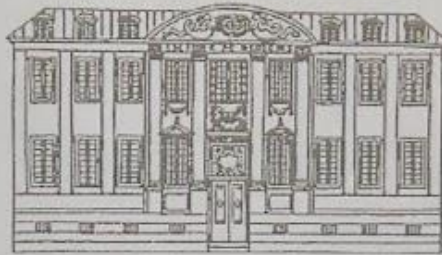
Sandell,R., Blomberg,J., Carlsson,J., Lazar,A., Broberg,J.,& Schubert,J.: Hur terapeutens utbildning och yrkeserfarenhet påverkar behandlingsresultatet.

GM 010908

Svenska Föreningen för Symboldrama

*Inbjudan till 25-års jubileum
4-5 oktober 2002*

van der Nootska Palatset

S:t Paulsgatan 21, 118 46 STOCKHOLM

Tema: Existentiella frågor

Program

Fredag 4 oktober

- 10.30-11.00 **Registrering**
- 11.00-11.15 **Inledning**
- 11.15-12.45 **Bilden - att visa sig i eller som gömställe**
En ung mans existentiella dilemma och arbete i en psykoanalys.
Gullvi Sandin, leg. psykolog, leg psykoterapeut
- 12.45-14.15 **Lunch**
- 14.15-15.45 **Workshops**
Ange prioritering på anmälningsblankett
- Workshop 1. **Symboldrama - hjälp i en sorgeprocess.**
Gudrun Jinton, leg. psykolog, symboldramaterapeut
- Workshop 2. **Kreativitet som utvidgar livsrummet under en utmätt tid.**
Symboldramaterapi med ung, svårt cancersjuk kvinna.
Helmi Karlsson, socionom, symboldramaterapeut
- Workshop 3. **"Vem är jag"? sa grodan.**
En workshop kring självförverkligande. Bland annat en filosofisk översikt av begreppet självförverkligande från Aristoteles till Jaspers, Heidegger, Kirkegård och Gyllensten.
Åke Sellberg, leg läkare, symboldramaterapeut
- Workshop 4. **Symboldramaterapi med fokus på existentiell ångest.**
Dödslängtan och livslängtan hos en patient med suicidproblematik och en patient med cancerdiagnos.
Inger Ösby, socionom, symboldramaterapeut
- 15.45-16.30 **Kaffe**
- 16.30-17.30 **Återblick.**
Gudrun Jinton, Helmi Karlsson, Åke Sellberg och Inger Ösby.
- 19.00 **Middag**

Lördag 5 oktober

- 09.15-10.45 **Existentiella frågor**
Rit och själavård.
Gunilla Löf-Edberg, sjukhuspräst.
- 10.45-11.15 **Kaffe**
- 11.15-12.45 **Existentiell psykoterapi**
Bakgrund och tillämpningar.
Dan Stiwne, leg. psykolog, docent vid Linköpings universitet.
- 12.45 **Avslutning**

Konferens-avgift:	Medlem i Svenska Föreningen för Symboldrama	1.800 kr
	Icke medlem	2.000 kr
	I avgiften ingår kaffe båda dagarna, lunch fredag. För drink, 3-rättersmiddag, vin alternativt alkoholfri dryck tillkommer	575 kr
	Samtliga priser inkluderar moms	

Anmälan

är bindande: Anmälan sker genom att sända bifogad
anmälningsblankett till Margareta Wilhelmsson,
Stora Esplanadgatan 9, 803 11 GÄVLE

**Konferensavgift och eventuell avgift för middag inbetalas
senast 15 september till Svenska Föreningen för
Symboldrama pg 430 90 27-3**

OBS!

*Anmälningsblanketten måste vara Margareta Wilhelmsson
tillhanda senast 30 juni.*

Denna tidiga anmälan p g a van der Nootska Palatsets avbokningsregler

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR SYMBOLDRAMA

Deltagarförteckning 25-års jubileum 4-5 oktober 2002

Agnarsson, Birgit	Karlstad
Andersson, Ingrid	Örebro
Björnfot, Karl-Gösta	Haparanda
Broström, Kristina	Umeå
Bunse, Gunilla	Möln dal
Carlsson, Janet	Örebro
Cavallin, Gunilla	Gävle
Danielsson, Catarina	Uddevalla
Edman, Birgit	Örebro
Ehnmark, Monica	Linköping
Ericsson, Ann	Örebro
Fallenius, Margareta	Vreta Kloster
Gullberg, Margaretha	Spånga
Göthhberg, Marianne	Stockholm
Hagbarth, Marianne	Stockholm
Hannibal, Katla	Helsing, Danmark
Hellid Hagström, Liselotte	Örebro
Hemlin Bjerkehag, Karin	Västerås
Hiedland, Magareta	Gävle
Hjort, Eva	Stockholm
Holmgren, Siv	Örebro
Hultgren, Kerstin	Grödinge
Hultkrantz-Jeppsson	Stockholm
Jinton, Gudrun	Stockholm
Johnson, Christina	Norrtälje
Karlsson, Helmi	Norrtälje
Kesse - Sjögren, Lise-Lotte	Snekkersten, Danmark
Lalander, Margareta	Stockholm
Larsson, Anneli	Hedemora
Liljefors, Nicole	Stockholm
Lindgren, Thomas	Boden
Lindgren, Yvonne	Stockholm
Lindsten Vasko,	Växjö
Löf-Edberg, Gunilla	Stockholm
Löwegren Almqvist, Birgitta	Ystad
Magnusson, Anne	Älvsjö
<i>Eklund, Rose</i>	<i>Norrbalje</i>

Marcus, Berit	Stockholm
Marklund, Kerstin	Hägersten
Mogren, Anne-Marie	Örebro
Molin, Eva-Lena	Munsö
Mälhammar, Gun	Norrtälje
Nauckhoff, Britt	Stockholm
Nilsen, Solveig	Frösön
Nilsson, Doris	Linköping
Nilsson, Karin	Vreta Kloster
Nordlund, Sigbritt	Hägersten
Olsson, Ingrid	Nacka
Rydbeck, Lena	Uppsala
Sandin, Gullvi	Stockholm
Sandström, Marianne	Umeå
Sellberg, Åke	Motala
Simonsson, Märta	Sollentuna
Sjödin, Marion	Skärholmen
Sjöstedt, Ingrid	Göteborg
Skogström, Ingegerd	Örebro
Stiwne, Dan	Linköping
Sundelin, Margareta	Stockholm
Svensson, Gun	Hisings Backa
Thorsson, Gunilla	Enskede
Wermelin, Åke	Göteborg
Wester, Siv	Sollentuna
Westman, Gerd	Täby
Wilhelmsson, Margareta	Gävle
Ziemke, Birgitta	Norrköping
Öfverholm, Christina	Norrköping
Ösby, Inger	Solna

SD – korttidspsykoterapi.

Varför?

- tryck inom verksamheten på korta behandlingstider
- projekt kring Unga Vuxna i psykiatri
- Karin Hemlins uppsats. Inte direkt korttid men ändå uppmärksammar SDs potential att medföra kortare behandlingstider.
Att tvingas tänka i systematiska termer inspirerar.

Hur gör vi?

Vilka motiv?

Kräver korttidskonceptet förändringar i den ordinarie tekniken?

Motiv:

Gång 1 – 5 Grundmotiven

Gång 9 Hämta något värdefullt

Gång 10 Verktyg

Gång 6 – 8 Valfritt efter pats problematik.

Vi föreslår att använda ”Djur från huvud och från mage.....mötas”

Tankar om modifieringar i tekniken:

Utöver det man alltid gör

- En mer aktiv guidning. Påverkar tempot.
- Guida genom mer aktiva påpekanden. Hjälpa pat ta initiativ, kanske föreslå mm
- Generellt som terapeut signalera en lite större aktivitet än vid långtidsterapi. Inte vara styrande men vara ordentligt uppmärksam på det som har med problematiken och ett ev fokus att göra.
- Som terapeut vara närmare sin egen förståelse, lyssna mer intensivt, reagera lite snabbare utan att förstöra pats eget tempo.
- Hålla reda på och bli uppmärksam på öf. Ta tag i den.
- Se varje drama som en avslutad enhet.
- Vid avslut av det enskilda dramat uppmäna ”låt upplevelsen verka inom dig”. Ett steg av större suggesion.
- Vid testblomman ta reda på ”vad behöver blomman?” Ger en vink om inriktningen på terapin.

Den här listan kommer att förändras, fyllas på....

TACK!

PSYKOTERAPIMÄSSAN 2008 BLEV SUCCÉ FÖR SYMBOLDRAMAFÖRENINGEN!

Många hjälptes åt i montern för att informera intresserade.

Ett tema för årets mässa var psykoterapiforskning och Symboldramaföreningens två första föredrag gav exempel på kvalitativ respektive kvantitativ metodik för utvärdering av symboldramaterapi. **Doris Nilsson** visade att symboldrama är en bra metod vid behandling av PTSD och dissociation och **Karin Hemlin Bjerkehog** jämförde verbal terapi och symboldramaterapi efter utvärdering med CHAP (Changes After Psychotherapy Scale).

Hoppas vi kan uppmuntra till mer forskning av detta slag för att tydliggöra metodens effekt.

Marta Cullberg Westons föreläsning "Från skam till självrespekt" lockade 150 åhörare och hennes bok med samma titel var mässans storsäljare. Den bok där Marta första gången beskriver symboldramaterapi "En dörr till ditt inre" kom lagom till denna mässa i nytryck med röd Magrittebild på omslaget! **Sonja Levanders** recension av boken finns att läsa.

"När ingenting hjälper - symboldrama vid depression" av **Sigbritt Nordlund** och **Kristina Westrup von Hofsten** bjöd både på beskrivning av metoden och rikligt bildmaterial. I symboldrama kan det inre barnets känslor och behov fångas upp och gestaltas, få ett sammanhang och öppna vägar för en djupare bearbetning.

Under lördagen arbetade **Sigbritt Nordlund**, **Sonja Levander**, **Rose-Marie Kreü** och undertecknad med grupper som ville "Prova Symboldrama".

Sture Nyman föreläste under rubriken "Turn pain into power". Sture arbetar med en egen metod där han kombinerar kropppsykoterapi med symboldrama. Kroppen minns vad du vill glömma. Bortträngda känslor kan medvetandegöras genom kropppsykoterapi som i sin tur möjliggör en förändring av symboliseringsförmågan.

Lördagens program avslutades med en föreläsning av **Inger Ösby** med den hoppigivande titeln "Att möta ångest i vår tid - Glädjen att ha en metod". Inger beskrev symboldramametoden i psykoterapeutiskt arbete vid mötet med existentiell ångest, övergivenhetsångest, skam och panikångest, kris och katastrofångest. Tankar, reflektioner och bildmaterial från många års arbete.

Stort tack till alla medverkande och till en entusiastisk och intresserad publik.
Ulla Silkens

LEUNERDAGEN

Lördagen den 6 oktober 2007= 30-årsjubiléum

Lokal: Salemkyrkans församlingssal, Folkungagatan 68

Buss 53 direkt utanför Centralen tar dig till Tjärhovsgatan.

Därifrån bara två kvarters promenad. Man kan också ta T-banan till Medborgarplatsen och gå Folkungagatan fram

Kl. 09.30 Registrering och kaffe

Kl 10.00 Mariann Hagbarth *Oberstufe* -- *Motiv och förhållningssätt*

Kl 12.15 – 13.30 JUBILÉUMSLUNCH (Beställd cateringlunch)

Kl 13.30 -- 15.00 *Tankar/föredrag från Prag*. Mariann Hagbarth och Majlis Lundström

Kl. 15.00 – 15.30 Kaffe

Kl 15.30 -- 17.00 *Tankar/föredrag från Prag*. Gudrun Jinton och Sture Sellberg

Kl 17.00 -- 18.00 **Extrastämma** för diskussion av stadgeändringsförslag

Kl. 18.00 -- Vi bjuder på bubbel och tilltugg.

Konferensavgift: 450 kr vilket inkluderar kaffe (2 ggr), lunch och bubbel

Anmälan genom insättning av konferensavgiften 450 kr på pg 430 90 27-3 senast den 26 september. Glöm inte att ange namn.

Vid dörren betalar du som inte skickat in anmälningsavgiften 650 kr men ring då Sigbritt Nordlund i tid (08/ 6680336) så du får lunch.

Söndag den 7 oktober

Marta Cullberg Weston leder ett kostnadsfritt -- på grund av jubileét -- (handlednings)seminarium:

Att arbeta med det inre barnet i symboldrama.

Kl 10. 00 – 13.00 (inklusive kaffe)

Ta gärna med egna fall och frågor.

Lokal meddelas senare. OBS! Föranmälan till söndagen krävs till cullbergweston@globalnet.net

Begränsat deltagarantal. Först till kvarn

Vid Leunerdagen kommer du också att kunna köpa det **nyöversatta häftet om Oberstufe** som Mariann Hagbarth just har färdigställt.